

DKO-WPP.055.15.2024.MM
Warszawa, 17 stycznia 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 7073

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Pana Filipa Kaczyńskiego, Posła na Sejm RP, w sprawie *przedmiotu edukacja zdrowotna*.

Szanowny Panie Pośle,

uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej kończy prace nad przygotowaniem nowelizacji rozporządzeń w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego – w zakresie edukacji obywatelskiej oraz edukacji zdrowotnej.

Ostateczna wersja podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie *edukacji zdrowotnej*, uwzględniająca zmiany wprowadzone po zakończonych konsultacjach publicznych, **w tym zmianę polegającą na dobrowolności udziału uczniów w zajęciach z tego przedmiotu**, zostanie udostępniona w najbliższym czasie. Planuje się, że nowy przedmiot – edukacja zdrowotna – zastąpi dotychczas realizowane (także nieobowiązkowe) zajęcia – wychowanie do życia w rodzinie już od 1 września 2025 r. Odpowiednie zmiany legislacyjne są w toku.

W kwestii wspierania dzieci w kryzysie zdrowia psychicznego lub przeciwdziałania uzależnieniom, uprzejmie przedstawiam poniższe informacje.

W roku szkolnym 2024/2025¹ jednym z ustalonych przez Ministra Edukacji kierunków realizacji polityki oświatowej państwa jest „*Wspieranie dobrostanu dzieci i młodzieży, ich zdrowia psychicznego. Rozwijanie u uczniów i wychowanków empatii i wrażliwości na potrzeby innych. Podnoszenie jakości edukacji włączającej i umiejętności pracy z zespołem zróżnicowanym*”.

Ustalony kierunek ma na celu zapewnienie wysokiej jakości edukacji w zróżnicowanym środowisku przedszkola/szkoły/placówki. Nadrzędnym celem jest stworzenie bezpiecznego i wspierającego środowiska społecznego, sprzyjającego uczestnictwu i dostępności oraz włączaniu w nie wszystkich dzieci/uczniów.

¹ Kierunek realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2024/2025 ustalony na podstawie art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.)

Promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień w polskim systemie oświaty realizowane są dwutorowo, poprzez:

- a) działania systemowe, wynikające z przepisów prawa oświatowego,
- b) dodatkowe działania wspierające, tj. realizację różnych programów i projektów.

Programy rządowe ze względu na określoną pulę środków finansowych są zwykle narzędziem punktowej interwencji. Dodatkowo przygotowanie długoterminowo i sprawnie działającego programu wymaga m.in. pogłębionej analizy problematyki i doboru adekwatnych działań opartych na współpracy międzysektorowej, ale przede wszystkim także czasu na jego procedowanie, ewaluację i obciążenia związane z obsługą administracyjną. Przy wielu korzyściach jakie daje realizacja programu rządowego i założeniu, że jego beneficjenci przystępują do niego fakultatywnie wydaje się, że bardziej precyzyjnym rozwiązaniem odnoszącym się do doskonalenia nauczycieli oraz podnoszenia ich kwalifikacji w obszarze zdrowia, w tym zdrowia psychicznego są aktualnie realizowane projekty z elementami szkoleń i warsztatów oraz bezpłatne studia podyplomowe finansowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

W celu ułatwienia szkołom wyboru wysokiej jakości programów profilaktycznych, zostały one wyselekcjonowane w ramach działającego od 2010 r. Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego², prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. System ma zapewniać wysoką jakość realizacji, dlatego każdy program, posiada scenariusze, trwa odpowiednią ilość czasu, wskazuje podstawy naukowe, czynniki ryzyka i czynniki chroniące, skuteczne strategie profilaktyczne, proponowane materiały oraz system szkoleń dla realizatorów. Na stronie internetowej www.ore.edu.pl

upowszechniane są informacje dotyczące rekomendowanych programów promocji zdrowia i profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży.

Ośrodek Rozwoju Edukacji prowadzi także doskonalenie zawodowe nauczycieli dotyczące kompetencji profilaktycznych oraz przygotowuje dla nich materiały informacyjno- edukacyjne z tematyki przeciwdziałania zachowaniom problemowym wśród dzieci i młodzieży w tym spożywania alkoholu przez uczniów.

W ramach Narodowego Programu Zdrowia Minister Edukacji zlecił 5 organizacjom pozarządowym realizację w latach 2024 i 2025 zadania z zakresu zdrowia publicznego pn. ZOBACZ EMOCJE - realizacja projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej. Przedmiotem konkursu było zadanie polegające na przygotowaniu i przeprowadzeniu w szkołach i placówkach programów z zakresu psychoedukacji jako procesu, w ramach którego nabywa się wiedzę na temat funkcjonowania umysłu i emocji oraz uczy się skutecznych strategii radzenia sobie z trudnościami.

W wyniku wdrożonych w szkołach i placówkach (uczestniczących w programie) działań nastąpi:

- Poprawa samopoczucia i dobrostanu psychicznego: poznanie siebie i swoich reakcji emocjonalnych, które pozwolą zrozumieć potrzeby i ograniczenia.
- Radzenie sobie z trudnościami: umiejętne wykorzystanie narzędzi do skutecznego radzenia sobie z symptomami kryzysu, stresu, lęku, itp.
- Poprawa relacji interpersonalnych: nauka pozytywnej komunikacji, budowanie zdrowych relacji oraz rozwój empatii i troski o innych.

² www.programyrekomendowane.pl

- Zapobieganie stygmatyzacji: prewencja i zmniejszenie liczby zachowań negatywnych związanych z odbiorem u siebie i innych objawów zaburzeń zdrowia psychicznego i korzystanie z pomocy specjalistycznej jako wynik edukacji na temat zdrowia psychicznego.

Programy uwzględniają szkolenia dla uczniów, ich rodziców, nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek z zakresu:

- elementów psychologii i rozpoznawania emocji;
- radzenia sobie w sytuacjach problemowych;
- kształtowania postaw prozdrowotnych;
- zapobiegania stygmatyzacji osób w kryzysie psychicznym.

Dodatkowo, w ramach Działania 5.5. Świadome i odpowiedzialne rodzicielstwo – działania edukacyjne dla młodzieży szkół ponadpodstawowych (Program „Za życiem”) realizowany jest Program edukacyjny o charakterze profilaktycznym pn. *Być razem*, który może stać się pomocą w zrozumieniu dochodzenia do dorosłości, wspierając młodzież w procesie przygotowania do podejmowania decyzji odnośnie związków, budowania relacji, wzmacniania więzi, zwiększenia kompetencji psychospołecznych oraz rozpoznawania i radzenia sobie z emocjami.

Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich we współpracy z innymi organizacjami realizuje m.in.:

- Projekt pn. „Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na Specjalistycznych Centrach Wspierających Edukację Włączającą”³,
- Projekt pn. „Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży”⁴, realizowany przez Instytut Badań Edukacyjnych (IBE),
- Projekt pn. „Przygotowanie kompleksowego wsparcia poradni psychologiczno-pedagogicznych”⁵,
- Projekt pn. „Przygotowanie systemu informatycznego wspierającego poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne”⁶.

Ponadto 19 grudnia 2024 r. do wszystkich szkół i placówek przesłane zostały standardy postępowania dla nauczycieli i nauczycieli specjalistów *dotyczące kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej (kompendium + wersja rozszerzona)*. Autorami standardów są ekspertki z Biura ds. Zapobiegania Zachowaniom Samobójczym, p. Lucyna Kicińska i p. Małgorzata Łuba.

Dodatkowo uprzejmie informuję, że 1 września 2024 r. wszedł w życie II etap⁷ standaryzacji zatrudnienia nauczycieli specjalistów w przedszkolach i szkołach. Dzięki wprowadzonym zmianom w przepisach łączna liczba etatów nauczycieli specjalistów wzrosła z 21 923,67 etatów w roku szkolnym 2021/2022 do 53 229,89 etatów w roku szkolnym 2024/2025 (według stanu SIO na 2.01.2025 r). W związku z powyższym, na przestrzeni dwóch lat nastąpił wzrost etatów nauczycieli specjalistów o 31 306,22 etatów, co stanowi wzrost o ponad 142 %.

³ <https://ore.edu.pl/2024/04/budowa-skoordynowanego-systemu-pomocy-specjalistycznej-opartego-na-specjalistycznych-centrach-wspierajacych-edukacje-wlaczajaca-o-projekcie/>

⁴ <https://www.ibe.edu.pl/pl/opis-wspieranie-dostepnosci-edukacji-dla-dzieci-i-mlodziezy>

⁵ <https://fersdlaporadni.sgh.waw.pl/>

⁶ <https://cie.gov.pl/projekty/przygotowanie-systemu-informatycznego-wspierajacego-poradnictwo-psychologiczno-pedagogiczne/>

⁷ Art. 42d ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986).

Dodatkowo MEN⁸ w 2022 roku w ramach Narodowego Programu Zdrowia ogłosił konkurs na zadanie publiczne⁹ dotyczące ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Jego celem było podniesienie jakości pracy z dzieckiem, uczniem i rodziną w zakresie pomocy psychologicznej w publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym specjalistycznych oraz w przedszkolach, szkołach i placówkach. W ramach zadania powstały produkty pn.:

- 1) Standardy prowadzenia pomocy psychologicznej skierowanej do dzieci, uczniów, rodziców.
- 2) Standardy prowadzenia superwizji w edukacji dla pracowników: poradni psychologiczno-pedagogicznych, przedszkoli, szkół i placówek.
- 3) Warunki i zasady przygotowania kadry superwizorów w edukacji.
- 4) Kodeks etyczny superwizora w edukacji.

Planowane jest wykorzystanie ww. materiałów w projektach, w tym projekcie pn. „Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na Specjalistycznych Centrach Wspierających Edukację Włączającą”¹⁰ (SCWEW). W projekcie zostanie utworzonych 285 SCWEW. Celem projektu jest budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej realizowanej przez przedszkola, szkoły, placówki specjalne na rzecz przedszkoli i szkół ogólnodostępnych w zakresie pracy z grupami dzieci, uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi.

Ponadto Projekt szkoleniowy dla nauczycieli specjalistów pn. „Szkoła dostępna dla wszystkich”¹¹ realizowany jest przez Instytut Badań Edukacyjnych we współpracy z UNICEFF, MEN, uczelniami i organizacjami pozarządowymi. Jego głównym celem jest podniesienie kompetencji nauczycieli specjalistów (pedagogów, psychologów, pedagogów specjalnych, logopedów) w zakresie udzielania adekwatnego do potrzeb wsparcia dla wszystkich grup odbiorców (dzieci/uczniów, rodziców, nauczycieli).

W projekcie realizowane są działania wspierające dobrostan dzieci i młodzieży oraz podnoszące jakość edukacji włączającej poprzez podnoszenie kompetencji nauczycieli do pracy z zespołem zróżnicowanym.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer
Sekretarz
/ – podpisano cyfrowo/

Stanu

⁸ Uprzednia nazwa urzędu: MEiN.

⁹ Ogłoszenie Ministra Edukacji i Nauki z 3 sierpnia 2022 r. o otwartym konkursie ofert na realizację w 2022 roku zadania z zakresu zdrowia publicznego pn. Pozytywna szkoła - realizacja projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej – III edycja.

¹⁰ Na podstawie Decyzji Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2024 roku.

¹¹ <https://ibe.edu.pl/pl/szkola-dostepna-dla-wszystkich-opis-projektu>